

TAFASWIRI AN-KTBUSHI NIM-MATEKELEZO KI DUNIA NIN-HAKI-L-ADAMI

ALUHA NIN-VUDIN’NI KURAJA

An-fahitaja amba, fikuḅaliaga amba ḅinadamu djabi nitirahinyi ndreka usheu ndreka haki meraṇa nandzari ro musingi nin-nafasi, nin-haki ndreka usalama duniani ;

An-fahitaja amba, tsifahizaṇa ndreka fipuzisaṇa haki-l-adami ro mikutsonga faṇanovaṇa shitrendro ki katili maneitri rohu nin-umati djabi, amin’ni zenyi, fitunga nin-ulemengu mbu kuruhusu ḅinadamu ivulaga ndreka ikwamini aminnafasi, ḅilā tahutru wala taāḅu nin-ufukara, ro nikutekelezaṇa kirasimi, ustaārafu beheben-djabi ninhulumbelu ;

An-An- fahitaja amba, aṇatin’ni sharia-musingi nin-ndreu, zanatani nin-Uvumoja nin-Twaifa (Shama nin-Daula nin-Ulemengu) nikutekeleza mara hafa uaminifu nin-ndreu amin’ni haki musingi nim-ḅinadamu ; amin’ni usheu ndreka kima ninhulu an-rohuni, amin’ni fihiraṇa nin-haki nin-lalahi ndreka viavi, amin’zenyi, reu nampahei amba reu nangala āzima ampadeha aluha faṇadzarisaṇa maisha nimḅinadamu ndreka ampiditri an-lalaga raha mbu andei tanafu tsara am-maisha nin-nafasi nankitinyi nimḅinadamu ;ahitaja amba, nikulazimu natou nguvu fihavaṇana ḅainan’ni tani ndreka tani ;

An- fahitaja amba, Daula Aṇatin-shama iti ndreka shama nin-Uvumoja nin-Twaifa (Shama nin-Daula nin-Ulemengu) nangala wahadi an-ndreu aṇaraka kaḅaru retu atā haki-ladamī ndreka nafasi musingi ikustehinyi nankitinyi amin’ni dunia mafia ;

An- fahitaja amba, fikutrugaga djumla nin-sharia ndreka nafasi retu nandzari muhimu swafi an-fikustehiaga namuna kulazimu, wahadi iti ;

Trengwe djumla nampahei amba Matekelezo ki Dunia nin-Haki-l-Adami iti

ro daradja aṇabuṇabun-djabi nin-ustaārafu nikulazimu nahazu nin-kula karazaṇa zanatani ndreka nishani, anga ḅinadamu djabi ndreka kula karazaṇa ninfikueshiṇandreu, ihisi Matekelezo iti daima amin’ni luhan-ndreu, aṇanu djitihadi amin’ni fampidzuruṇa ndreka fitarimiaga, ampiasa masitaha nin-sharia ndreka nafasi retu ; amin’ni zenyi, aṇanu modeli ata, amin’ndreu maṇapiditri an-lalaga moramora-moramora satua mifotutru tani ou mifotutru dunia, reu ikutsonga ata fikuḅaliaga ndreka fikurumiaga reu iti, ike nin-anakitinyi amin’ni dunia mafiha ; rangū amin’ni zanatani nin-Daula aṇatin’ni Uvumoja nin-Twaifa (Shama nin-Daula nin-Ulemengu) ata an-tani amin’ni hifadhwi ni sharian-ndreu.

Kanuni aluha

ḅinadamu djabi nitirahinyi an-nafasi, reu bokeu miraṇa amin’ni usheu ndreka haki. Reu teraka ndreka ākili ndreka hikima, amin’ni zenyi, reu nikulazimu nisi tweraṇa nin-fihavaṇa reu sambu reu.

Kanuni faha aroini :

Kula hulugu meti mikudai fikurumianaṇa amin’nazi ninsharia ndreka nafasi retu djabi, nivulaṇana amin’ni Matekelezo iti, wala tsisi fifidanaṇa tsokao yotsi, mfano mifotutru kaḅila, range (nin-nenyi), lalahi au viavi, fivulaṇana, dini, fikira ki siasa au fikira hafa tu, tani nibwahaṇa au daradjan-hulugu, mali, teraka au kaḅaru hafa tu.

Boka eu, tsi uhiṣi fifidanaṇa tsokao yotsi mbu atou hatasiḅaḅun’ ni daradja nin-siasa, nim-mahakama au hatasiḅaḅun’ni abezan-tani au gitro nin-tani nibwaha ninhuluṇu ; neka tani iu au gitro nin-tani iu huru, nikutawalan’ni tani hafa, tsi mahaleu tega au nikupunguzaṇa yezi.

Kanuni faha teluni :

Kula shumbe-ḅinadamu misi haki an-fikueshiaga, annafasi ndreka an-hifadhwi nin-nafusini.

Kanuni faha efatrani :

Tsisi hulugu mbu atou andevu au andivuzaga : fandivuzaga ndreka kula kalite nin-fanyiraha ki andevu, tsi kuruhusugu.

Kanuni faha dimini :

Tsisi hulugu mbu atou matriko, wala fihezinyi ou kudilinyi kara raha tsisi manani ou atou raha mikulanisa izi.

Kanuni faha tshutani :

Kula hulugu misi haki an-fikuḅaliaga haki nazi kula mahala misi izi.

Kanuni faha fituni :

Hulugu djabi miraṇa an-lalaga ki sharia ndreka misi haki djabi ḅilā fifidanaṇa, an-hifadhwi miraṇa nin-sharia. Hulugu djabi misi haki miraṇa an-sharia mikuhifadhwi hulugu ndreka kula uḅanguzi mandeha kinyume ndreka Matekelezo iti, ndreka kula fikutotsaga uḅanguzi iti.

Kanuni faha valuni :

Kula hulugu misi haki an-fandihanaṇa mikushitaki ammahakama nin-tani misi maārifa amin’ni kaḅaru nazi, neka haki-musingi nazi, boka eu nikuḅalin’ni sharia be musingi ou sharia tu, tsi nikusutehinyi.

Kanuni faha sivini :

Tsisi hulugu mbu heti tanin-sirikali ou gadrani lajoli ou atuwatanini ḅilā siḅaḅu.

Kanuni faha fuluni :

Kula hulugu misi haki, an-fihiraṇa swafi, an-faṇanovani modeli atā hadja nazi urenyim-mahakama tsi kisirikali, tsi mampinonu hila, an-lalaga nin-haki ndreka anyivunnatrengwe. Mahakama iti ro mbu ahei neka hulugu iti amin’ni haki nazi ndreka farudhwi nazi au mashitaka natoga izi iti maṇaraka lalaga.

Kanuni faha fulu areki ambini :

Kula hulugu nikuhutumugu ndreka taḅia ratsi, kaza taninyi ndreka halathwi paka izi kuhukumugu kirasimi am-mahakama mbiaga an-trengwe, amin’izi eu, kula kaḅaru miditri amin’ni diḅai nazi djabi nikurumianaṇa.

Tsisi hulugu mbu vangaṇa kubei hatasiḅaḅun’ni āmali au raha tsi nishugulinyi, ndreka wakati naṇanovaṇa reu iti, reu tsi nalaga amba taḅia ratsi amin’ni sharia nin-tani au nin-ulemengu. Boka eu kua, tsisi raha rati mandiltra inyi fa vua hulugu lera naṇanovaṇa taḅia rati retu, mbu vua hulugu kua.

Kanuni faha fulu aroi ambini :

Tsisi hulugu mbu hidiraṇa ḅila siḅaḅu, am-maisha ninantanana nazi, amin’ni havaṇa nazi, amin’ni traṇu nazi au amin’ni ḅarua nazi ; wala tsisi hulugu mbu hiditri amin’ni kaḅaru mbu ikupua hulugu usheu, mbu andatsaka izi. Kula hulugu misi haki an-hifadhwi ninsharia mamahaga fidiraṇa an-hulugu ndreka fikufutsuhaṇa maisha nin-hulugu.

Kanuni faha fulu telu ambini :

Kula hulugu misi haki an-fidiraṇa ndreka fiwbahaṇa an-nafasi ndreka an-fifidanaṇa mahala ipitrahani aṇatin’ni Daula .

Kula hulugu misi haki an-fiwbahani an-nakwakila tani, ata an-tani nazi, ndreka an-fipudiani an-tani nazi.

Kanuni faha fulu efatra ambini :

Am-mahala misi udilifu, kula hulugu misi ruhusa mitsakaraka mahala ififiaga, boka eu, misi furswa ahazu mahala ififiiani amin’ni tani hafa.

Sharia iti tsi heti kurumianaṇa neka hulugu mila ikurumianaṇa izi iti, tsakarahn’ni sirikali hatasiḅaḅun’ni shidrendro natoni niditri amin’ni ḅaādhwī nin-shidrendro nikudukuruṇu amin’ni sharia djumla au hatasiḅaḅun’ni taḅia natoni tsi miaraka ndreka madhumuni ndreka makuswada nin-Uvumoja nin-Twaifa (Shama nin-Daula nin-Ulemengu).

Kanuni faha fulu dimi ambini :

Kula hulugu misi haki an-fazahuanga uraia.

Tsisi hulugu mbu heti fahangana kaza ahazu uraia au amadiki uraia, bila sifabu.

Kanuni faha fulu tshuta ambini :

Neka reu fa kutsimu, lalahi ndreka viavi nin-kula nishani, kula uraia au kula dini, meti manambadi ndreka miteraka zanakan-ndreu. Hakin-ndreu amin’ni kabaru mifotutru vadianga meraña, lera reu amin’ni vadianga ndreka lera reu miboju.

Vadianga mbu heti atou neka bwana harusi ndreka bweni harusi nikuñali izi iti.

Fihisianga havaña iu raha amin’ni vatan-hulugu boka eu muhimu amin’ni maisha ki udjamaa ; izi iti misi furswa ahazu hifadhwi nin-udjamaa ndreka nin-Daula.

Kanuni faha fulu fitu ambini :

Kula hulugu, rangu inyi mipetraka izi areki ata inyi mipetraka an-djamaa, misi furswa amba izi hu tompinshandza.

Tsisi hulugu mbu heti fahangana bila sifabu amba izi kaza utompin-shandza.

Kanuni faha fulu valu ambini :

Kula hulugu misi haki an-fihisianga nafasi nin-fikufikirianga, nin-fikurumiananga akili-musingi ndreka nin-fihisianga dini ; haki iti mikuruhusu hulugu mamadiki dini au fikira, ndreka manamia hulugu nafasi mampahei dini au fikira nazi izi areki au ndreka ri namani rangu an-karamandza ata an-trañuni ; amin’ni fidzuruanga izi, amin’ni fanganovanga izi, amin’ni fanganovanga ibađa ndreka mahafala mifotrutu dini iti.

Kanuni faha fulu sivi ambini :

Kula hulugu misi haki an-fihisianga nafasi nin-fangabwahanga fikira ndreka nin-fivulanga ; maanani iu, hulugu misi haki an-tsifiampidzalianga hulugu hatasifabu nin-fikira nazi ; an-fahazuanga ndreka fangabuñuanga bila tsisi fikutundanga mupaka, kabaru ndreka fikira, an-kula lalanga mbu kurumiananga.

Kanuni faha arompuluni :

Kula hulugu misi haki an-fihisianga nafasi nin-fivurianga ndreka nin-fanganovanga shama tsisi tashahushi.

Tsisi hulugu mbu atou nguvu ihiditri an-shama.

Kanuni faha arompulu areki ambini :

Kula hulugu misi haki an-fangalanga fuvu anfangandesanga kabaru mifotutru hulugu djabi an-tani nazi, nahika ro hulugu tompini au amin’ni hulugu majatitri wakala nifidananga an-nafasi.

Kula hulugu misi haki an-fihisianga lalanga, mikustehi masharutwi nin-fihiranga, iditri an-hasa ki sirikali nin-tani nazi.

Nia nin-zanatani io ro musingi nin-yezi nin-sirikali ; nia iti nikulazimu kutekelezanga amin’ni voti mazava nikulazimu natou kula mumba muda, amin’ni lalanga mikukarisa hulugu djabi an-fihirangana, amin’ni voti ninsiri au majaraka fomba miranga ndreka voti nin-siri, mikuruhusu unafasi nin-voti.

Kanuni faha arompulu aroi ambini :

Kula hulugu, amin’izi hulugu nin-djamaa, misi haki anfazahuanga hifadhwi ki fihavangana (ki siraki) ; musingi nin-hifadhwi iu, ro fikutsimidzanga haki mifotutru akiba, udjamaa ndreka utamaduni muhimu an-hishima nazi ndreka an-huvambufu an-nafasi nin-tweranga, hatasifabun’ni djitihadi ki tani ndreka fishirikanga ki ulemengu, hatasifabun’ni namuna nin-kupanganga ndreka rasulimali nin-kula tani.

Kanuni faha arompulu telu ambini :

Kula hulugu misi haki an-fazahuani hasa ndreka anfihisiani shabaha an-fifidanani hasa amin’ni lalanga ninhaki bokeu kusoutou nin-hasa ; ndreka misi haki anfikuhafadhwiana izi ndreka fipitrahanga-bure.

Hulugu djabi, wala tsisi fifidananga, misi haki anfazahuanga mushahara meraña an-fanganovanga hasa miranga.

Kula hulugu miasa, misi haki an-fazahuanga mushahara kusoutou, modeli nikulazimu mbu ikuruhusu izi ndreka ri havani uhisi maisha ki ubinadamu, bokeu meti susohinyi ndreka musada hafa nin-hifadhwi ki udjamaa.

Kula hulugu misi haki an-fikupangana ndreki ri havani, shama nin-fikudaianga haki nin-hulugu nin-hasa, an-fihidirani an-shama mikudifai tanafu nazi.

Kanuni faha arompulu efatra ambini :

Kula hulugu misi haki an-fangabwahanga vaha ndreka fangalanga nafasi, amin’ni zenyi, an-fanganovanga mupaka mikustahiki amin’ni muda nin-hasa ndreka anfangabwahanga vaha ifanga nim-muda.

Kanuni faha arompulu dimi ambini :

Kula hulugu misi haki an-fihisianga daradja ninfikueshianga kiasi, mikuruhusu izi uhisi swiha tsara, ahazu faivangana, izi ndreka ri havaña nazi, an-kabaru mifoturu, fihinanga, fisikinanga, fihisianga trañu, fazahuanga audi ki lopitali ndreka fazahuan-hulugu zema ki sirikali muhimu ; izi misi haki an-fazahuani musada anwakati nin-fipitrahanga-bure, nin-aretinyi, ninfikupunguzan’ni ziga, nin-fati nin-vadi, ninhaubakokuanga, au am-mukabala nin-fihafahan-raha mampahazu hulugu maisha, hatasifabu nin-fandihana nin-kabaru bila uvhendza nazi.

Fitirahanga ndreka hauzazanga misi haki an-fazahuanga musada ndreka fikututubianga mahususu. Zaza djabi, rangu reu nitirahinyi an-vadianga ata reu nitirahinyi antani, misi haki miranga an-fazahuanga hifadhwi nin-taaba nim-maisha.

Kanuni faha arompulu tshuta ambini :

Kula hulugu misi haki an-fidzuruanga. Fidzuruanga nikulazimu bure, shingani ro, fidzuruanga an-likoli madiniki. Fidzuruanga hasan-tangana nikulazimu mibiaña an-hulugu djabi ; fidiranga an-likoli nin-daradja agabu ninfidzuruanga nikulazimu nibianga an-fihiranga nin-ankitinyi, an-kula hulugu djabi misi maarifa uhiditri.

Fidzuruanga nikulazimu nikusudia utsatsarufu nimbinadamu, fanganovanga nguvu mastaha nin-haki-l-adami ndreka nafasi musingi. Izi tihì nikulazimu nampandehaaluha fikuelewanga, muswamaha ndreka fiwandzanianga nin-tani djabi, ndreka shikao nin-kabila au nin-dini ndreka fandihananga-aluha nin-amali nin-Uvumoja nin Twaifa (Shama nin-Daula nin-Ulemengu) fikututubianga usalama.

Ri hulugu maventi nin-hulugu, misi haki an-fifidananga amin’ni raha muhimu amin’ndreu, fidzuruanga tokutru ahazun-ndri zanakan-ndreu.

Kanuni faha arompulu fitu ambini :

Kula hulugu misi haki an-fangalanga fuvu neka izi shoku, am-maisha ki tamaduni nin-djamaa, an-fangalanga bastwi nin-swanaa ndreka an-fangalanga bandza amin’ni fandihananga-aluha nin-sayasi ndreka atsaranga ahazuñu an-raha retu.

Kula hulugu misi haki an-fikuafadhwiana zavatra nazi, rangu reu mifotutru ilimu ata zombo nikumbanga anfikurumiananga sayasi, fanuratanga buku au fikutrunganga kabaru, neka izi ro tompin’ni raha retu.

Kanuni faha arompulu valu ambini :

Kula hulugu misi haki an-fanganovanga modeli ata utrilivu amin’ni maisha ki binadamu ndreka amin’ni ulemengu ikubala ata haki ndreka unafasi nikudukuruñu agatim- Matekelezo iti, ikurumiananga namuna nin-kulazimu.

Kanuni faha arompulu sivi ambini :

Binadamu misi raha diasinyi ndreka izi amin’ni djamaa nazi ; amin’izi iti, fikuvambusan’ni tweranga nazi an-nafasi, iu tu ro raha isiani ruhusa mananu azi.

Amin’ni fikurumianaga hakin-huluṅu, ndreka fihisianhuluṅu nafasi, raha retu djabi misi mupaka napetrakansharia. Makuswada nim-mupaka retu, izi ro faganovaga modeli ata fikuḅaliana ndreka mastaha nin-haki ndreka nafasi nin-havaga ikueshi ; amin’ni fikusutehiaga kua, masharutwi nin-ubinadamu, nin-utrulivu nin-trengwe ndreka fiatsaraga djumla nin-djamaa nin-ki nafasi.

Haki ndreka nafasi retu, āla-kulli-hali, tsi uheti ikurumianaga amin’ni lalaga tsi miaraka ndreka makswada ndreka masharutwi nin-Uvumoja nin-Twaifa (Shama nin-Daula nin-Ulemengu).

Kanuni faha telumpuluni :

Tsisi atā sharia areki nim-Matekelezo iti mbu heti kutafaswirinyi amin’ni lalaga mikuruhusu, Daula, shikao au huluṅu areki, ihisi haki itsokao yotsi nin-faganovaga mahafala au āmali mandrubaka haki ndreka unafasi nikudukuruṅu etu.